

1869.

7. ágúst.

71. Bréf dómsmálastjórnarinnar til amtmannsins yfir norður- og austuramtinu, um umkvartanir yfir skemmdum á eggvarpi í Borgarfirði í Norðurmúlasýslu.

Utanríkisstjórnin hefir skýrt dómsmálastjórninni frá, að hún útaf umkvörtun, er þér, herra amtmáður, höfðuð sent henni beina leið, yfir skemmdum, sem nokkrir af skipshöfninni á frakknesku fiskiskipi, l'Immaculée Conception frá Dunkerque, mundi hafa framið á eggverinu í Borgarfirði í Norðurmúlasýslu, er bændurnir í Njarðvík eiga, hafið látið sendiherra konungs í Parísarborg bera málefni þetta upp fyrir stjórn keisarans, og að hún hafi látið halda próf yfir formanninum og stýrimanninum á tæðu fiskiskipi og fleirum útaf þessu.

Um leið og yður, herra amtmáður, nú er sent eptirrit, er utanríkisstjórnin hefir sent hingað, af prófi þessu, til þess að þér kunngjörið hlutaðeigendum það, skal stjórnarráðið, þar sem þér hafið leyft yður að ganga fram hjá dómsmálastjórninni og senda mál þetta beina leið til utanríkisstjórnarinnar, vísa yður í það, sem sagt er í bréfi dómsmálastjórnarinnar 9. marzmán. þ. á. útaf líku tilefni.

Fylgiskjöl.

1. Bréf ráðherra utanríkismálanna á Frakklandi, Marquis de La Valette, dagsett 5. maímán. 1869, til Moltke-Hvitfeldt greifa, sendiherra Danakonungs í Parísarborg.

Þér hafið, herra greifi, sýnt mér þá virðingu að skýra mér 20. febrúarmán. þ. á. í nafni stjórnar yðar frá tveim umkvörtunum, sem nokkrir Íslendingar hafa borið upp yfir frakkneskum fiskimönnum, er hafi haft óskunda í frammi á ströndunum á Íslandi, með því að drepa mikinn fjölda æðarfugla og eyðileggja mörg æðarfuglahreiður.

Eg sendi þessar umkvartanir með skjölum þeim, sem þeim voru til sönnunar, óðara til ráðherra sjóliðs- og nýlendumálanna. Hin fyrri umkvörtunin var, eins og þér hafið sjálfur kannast við, ekki nógu ákveðin til þess að hún yrði tekin til

greina, en þar sem hin síðari umkvörtunin beindist sèrstaklega að skipshöfninni á frakknesku skipi, l'Immaculée Conception frá Dunkerque, þá hefir forstöðumaður skipaliðs-þjónustunnar þar í borginni látið fara fram rannsókn útaf henni.

Skýrsla sú, sem tæður embættismaður hefir nýlega sent herra Rigault de Genouilly admíral, ber með sèr, að skipstjórinn og stýrimaðurinn á skipinu bera fastlega á móti sakargiptum þeim, sem beint er að sumum af skipshöfninni, og ætla að þær sè sprotnar af hefndargirni útaf misklið, er hafi átt sèr stað úti á skipinu. Eg leyfi mèr að senda yður skýrslu þessa og prófin, og færa þau sönnur á, eins og þér munuð sjá, að Íslendingar selja mjög opt sjálfir fiskimönnum vorum æðarfugla og æðaregg.

Þó að skýlaus framburður þessara tveggja manna virðist að veikja umkvartanir Íslendinga, þá hefir ráðherra sjóliðs- og nýlendumálanna engu að síður álitit sèr skylt að segja foringjanum fyrir herskipa-deildinni við Ísland fyrir um að leita allra þeirra upplýsinga á næstu ferð sinni, sem honum er unnt að fá um þenna viðburð. Eg skal láta mèr umhugað um að skýra yður, herra greifi, seinna fra þessum frekari upplýsingum.

Að öðru leyti er stjórn keisarans ekki síður en dönsku stjórninni annt um, að frakknesku fiskimennirnir, þegar þeir stunda atvinnu sína við strendurnar á Íslandi, forðist allt það, er gæti skert réttindi landsmanna. Þetta hefir verið haft fyrir augum, þegar samin hafa verið erindisbréfin handa foringjunum á herskipunum við Ísland, er þeir hafa fylgt með svo mikilli árvekni, eins og þér hafið kannast við. Þar á ofan hefir sjóliðsstjórnin, til þess að verða við tilmælum stjórnar yðar, sent öllum forstöðumönnum skipaliðs-þjónustunnar í keisaraveldinu umburðarbréf, dagsett 7. marzmán. 1866, og skorað á þá að ítreka á hverju ári við fiskimennina, þegar þeir eru að leggja á stað frá Frakklandi, áminningar þær, er eiga að sporna við öllum miskliðum við Íslendinga. Eg sendi yður hèr með eitt exemplar af umburðarbréfi þessu og fylgiskjölin með bréfi yðar 20. febrúarmán.

1869.

7. ágúst.

1869.

7. ágúst.

2. Próf, haldin útaf umkvörtun yfir skipshöfninni á l'Immaculée Conception.

a. Próf yfir Désiré Pierre Louis Vanneste skipstjóra.

Sp. Hvað bar við meðan þér láguð fyrir akkerum inni á Borgarfirði?

Sv. Þegar eg kom inn á fjörðinn, reru nokkrir Íslendingar út að skipi mínu og buðust til að hjálpa mér að leggjast fyrir akkeri. Eg þáði aðstoð þeirra, og þegar búð var að festa skipið og eg hafði borgað þeim fyrir tilhjálpinu í salti, stungu þeir uppá við mig að láta mig fá endur og egg, er þeir skyldu óðara koma með, fyrir nokkuð af skonroki. Þegar eg játaði því, fóru þeir og sóktu í land 6 endur og hér um bil 150 egg, er eg borgaði þeim í skonroki.

Daginn eftir komu aðrir Íslendingar út á skip til mín, meðan að skipshöfnin var að telja sundur skonrokið, sem átti að skamta. Þegar eg kom upp á þilfarið, tók eg eftir því, að margir af þessum aðkomumönnum laumuðu á sig skonrokskökum og fálu þær í ullarskyrtum sínum; eg gekk þá að einum af þeim, þreif í brjóstið á honum og skipaði honum að skila aptur því, sem hann hefði stolið. Hann gjörði það, reyndar með illu geði, og þegar eg sagði honum með bendingum að fara óðara aptur niður í bát sinn, benti hann mér á endurnar, sem hengu uppi í reiðanum, og nokkur eggjaskurm, sem lágu á þilfarinu, og hótadi mér að jafna á mér fyrir. Eg sagði honum á vondri íslenzku, að eg hefði keypt þessar endur og þessi egg af löndum hans, og það væri þeir, sem það ætti að bitna á, ef þessir munir væri illa fengnir. En, hvort sem Íslendingarnir höldu, að þeir hefðu rétt fyrir sér, eður ekki, höldu þeir engu að síður áfram, meðan þeir voru að fara niður af skipinu, að hóta mér með yfirvöldunum.

Sp. Það er ekki líklegt, að Íslendingar, sem lifa á æðarfuglinum, drepi hann sjálfir og ræni úr hreidrunum. Framburður yðar er all-ósennilegur.

Sv. Það er alkunnugt, að Íslendingar selja æðaregg og æðarfugl. Allir skipstjórnir á fiskiskipunum kaupa af þeim æðarfugla og egg inni á fjörðunum fyrir skonrok, salt eður

1869.

7. ágúst.

porskhausa. Og eg segi það satt, að fugla þá og egg, sem eg hafði á skipi mínu, hafði eg fengið keypta, eins og eg hefi skýrt frá.

Sp. Hvaðan kom yður dunn sá, sem þér höfðu með yður frá Íslandi?

Sv. Eg kom ekki með neinn dún frá Íslandi. Fiðurkoddinn, sem eg flutti með mér í land, er hinn sami, sem eg tók með mér út á skip, þegar eg fór á fiskiveiðarnar, og sem eg hefi átt í langan tíma.

Sp. En hásetarnir höfðu enga fiðurkodda, þegar þeir lögðu á stað?

Sv. Það höfðu þeir heldur ekki, þegar þeir komu aptur.

Sp. Hvað vitið þér um það?

Sv. Eg hefi horft á, þegar munir hásetanna voru fluttir á skip og af, og eg hefi ekki séð neina fiðurkodda.

Sp. Hásetar yðar gengu upp á hólma, sem er í fjarðarmynninu. Hvað voru þeir að fara þangað?

Sv. Hvorki eg né hásetar mínar fóru upp í hólmann. Enginn af oss hefði hvort sem er viljað hætta á fyrir eina ædarkollu eða nokkur egg að fá í sig byssuskot, því að sá, sem ver hólmann, eður eigandinn, hikað sèr ekki við að skjóta á þá, sem stela úr honum.

Sp. Þér standið þá fast á því, að enginn af ædarfuglunum né neitt af eggjunum, sem þér fenguð út á skip á Borgarfirði, hafi verið skotin eða tekið úr hreidri af yður eður hásetum yðar?

Sv. Eg vil ekki sannara orð tala.

b. Próf yfir Jean Pierre Blondel, háseta.

Sp. Þér hafið farið margar ferðir til Íslands sem stýrimaður; hefir það nokkurntíma komið fyrir yður, að kaupa ædarfugla eður ædaregg?

Sv. Já. Eg hefi einu sinni keypt hundrað ædaregg og í önnur skipti færri. Það hefir líka borið við, að eg hafi keypt ædarfugla, en það er sjaldnar. Samt sem áður verð eg að segja, að þeir, sem koma með ædarfuglinn, líta út fyrir að

1869.

7. ágúst.

vilja fara á bak við landa sína með það; hann er vafalaust stolinn.

Jean Baptiste Ambroise Bogliolo, skipstjóri, og Dominique Auguste Vanvambecke báru hið sama og Blondel.

c. Próf yfir Jean Marc Huret, fyrrum stýrimanni á l'Immaculée Conception.

Meðan þér, árið sem leið, voruð inni á Borgarfirði með l'Immaculée Conception, þá komu hásetar yðar út á skip með æðarfugla og æðaregg. Munið þér eptir því?

Sv. Það er satt, að vör köstuðum akkerum inni á Borgarfirði, en hásetar vorir hafa, það eg veit, ekki komið út á skip með nein egg né æðarfugla. Eg man eptir því, að einn Íslendingur átti í orðakasti við skipstjóran, og sagði, að nokkrir af hásetum hans, og eg sèr í lagi, hefðum tekið egg úr hreiðrum þar í klettunum, en eg segi, að það hafi ekki verið eitt orð satt í því, sem hann bar uppá oss. Að vísu höfðum vör úti á skipi æðarfugla og egg, en vör höfðum ekki stolið þeim; vör áttum ekki annað eptir, en að fara að klífrast upp í nærri þverhnýpta kletta og búast við að hálsbrotna þá og þegar, til þess að drýgja svo heimskulegan þjófnað. Skipstjórinn hafði keypt þá af öðrum Íslendingum, sem komu og buðu oss þá í því að vör komum, eins og venja er í flestöldum fjörðunum á Íslandi.

Sp. Fóru þá engir af hásetum yðar á land?

Sv. Það var tvisvar farið á land til þess að sækja vatn; en þeir menn, sem áttu því að gegna, komu ekki með nein egg né fugla, og eg, sem Íslendingurinn, er eg minntist á, þóktist þekkja, kom ekki í eitt einasta skipti á land. Áburður hans náði annars engri átt, hann sagðist hafa séð oss um miðja nótt í hólmanum og þekkja oss aptur.

Sp. Var ekki farið á land í hólmann?

Sv. Eg get ekki fullyrt, að hásetarnir hafi ekki farið þar um, þegar þeir fóru á land eða komu aptur, en eg held það ekki. Eg verð að geta þess, að skip frá Paimpool, sem eg man ekki nafnið á, var þar um leið og vör. Það gæti verið, að hásetarnir á því skipi, sem líka fóru á land, hafi rænt ein-

hverju. Eg skal bæta því við um skipstjóra vorn og háseta, að eg hefi enga ástæðu til að bera þeim betri söguna, en þeir verðskulda, því þeir eiga ekkert gott af mér skilið.

1869.
7. ágúst.

Eg ber það, sem eg veit sannast.

3. Umburðarbréf ráðherra sjóliðs- og nýlendumálanna á Frakklandi, dagsett 7. marzmán. 1866.

Herrar mínir! Umburðarbréfin 10. janúarmán. 1862 og 6. desembermán. 1864 hafa inni að halda vísbendingu um áminningar þær, sem þykir við eiga að ítreka á hverju ári, um það leyti að verið er að búa skipin, við skipstjórana og skipshafnirnar á skipum þeim, sem eru gjörð út á fiskiveiðar við Ísland.

Foringinn fyrir herskipunum við Ísland hefir látið þá ósk sína í ljósi, að þessar áminningar verði brýndar ítarlegar fyrir mönnum, til þess að stemma stiga við óreglusemi vegna drykkju-skapar, sem enn ber á, til þess að komast hjá misklíðum við Íslendinga, og til þess að bæta úr því, sem ábótavant er við útbúnað skipanna.

Sökum þessa bið eg yður um að brýna varúðarreglur þær, sem hér fara á eptir, fyrir skipstjórnum og skipshöfnum á fiskiskipunum:

1. Áfengir drykkir eiga að vera lokaðir inni í skápum, eða í kjalrúminu, og skipstjórinn einn hafa lykil að þeim;
2. þeir skulu skammtaðir á hverjum morgni, en ekki á sunnudögnum fyrir alla vikuna. Fiskimönnunum er bannað að flytja út á skip með sér áfenga drykki handa sjálfum sér;
3. skipstjórarnir hafa ábyrgðina á því, ef það sannast, að hásetar þeirra hafi verið drukkknir úti á skipi, ef þeir gátu spornað við því;
4. skipin eða bátarnir mega ekki fiska neinstaðar við Ísland nær meginlandinu, nè nær neinni eyju nè hólma, er heyrir undir Ísland, en þrjár sjávarmílur ($\frac{3}{4}$ úr danskri mílu);
5. það er stranglega fyrirboðið að fara á land í eyjarnar, hólmana eða klettana, sem eru umhverfis Ísland, til þess að taka þar egg, fara þar á veiðar, fæla æðarfuglinn eða ná selum;

1869.

7. ágúst.

6. þegar skip leggjast fyrir akkerum inni á fjörðum eða flóum til þess að ferma um, sækja vatn eða gjöra að, þá eiga þau að leita hafnar þar sem flest skip koma. Fiskimennirnir mega ekki fara inn í híbýli Íslendinga nema með leyfi landsmanna, þeir mega ekki óróa hjarðir þeirra, eiga að forðast að fara á land í óbyggðar eyjar og hólma, og mega ekki undir neinu yfirskyni veiða dýr nè fugla, hvorki á landi nè á bátum fram með ströndunum, eyjunum nè hólmunum;

7. það er fyrirboðið að hirða rekatrè, er menn hitta nær landi en þrjár sjávarmílur;

8. skipstjórnir og eigendur fiskiskipanna eru í ábyrgð um yfirsjónir, sem nokkur af hásetum þeirra kann að drýgja gegn reglum þeim, er hér eru taldar að framan.

Um leið og foringinn fyrir herskipunum við Ísland hefir látið þá ósk í ljósi, að fiskimönnunum verði sagt fyrir á þá leið, sem að framan er skrifað, hefir hann skýrt frá, að bátarnir væru vanalega illa færir til að þeim yrði skotið fljótt út, og að margir þeirra væri í slæmu standi.

Herforingi þessi hefir bætt því við, að það væri þörf á að áminna suma skipstjórana um að vera útbúnir með áhöld þau, er til siglingarinnar heyra, og sem þeir ekki geta útvegað sér á Íslandi, t. a. m. kaðla, segldúk o. fl., og að ekki væri heldur vanþörf á að áminna þá um, undir eins og maður verður veikur á skipi þeirra, að leita lækna á herskipunum.

Það er ósk mín, að útgjörðarmönnunum og skipstjórunum verði sagt fyrir í þessu efni.

7. ágúst.

72. Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtmannsins yfir Íslandi, um lestagjald af farmi í frakkneskum herskipum.

Í bræfi dagsettu 18. júnímán. þ. á. hafið þér, herra stiptamtmaður, skýrt frá, að í sumar hafi verið flutt á land í Reykja-